חזקו ויאמץ לבבכם

גליון ה' - תמוז תשפ"א

שיחתו של מורנו הגאון הגדול הרב צמח מאזוז שליט"א

הזריזות בקיום המצוות

נמסר ט"ו חשון התש"ף

"לימד על שם שנתאמץ במצוה יותר מיפת"

לאחר שנגמר המבול ונח יצא מהתיבה, העולם היה שמם. כולם מסביבו היו פגרים מתים, וגופות של חברים ושכנים שלו היו שרועות על האדמה. כולם טבעו במי המבול - "מאדם עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים" (בראשית ז' כ"ג). לפני כן היה המקום פורח, "כגן ה' כארץ מצרים" (שם י"ג י'), ופתאום - חרבן ושממה. נח ראה את כל זה ונכנס לדיכאון. כדי לצאת מהדיכאון הוא נטע כרם, ומהשמים סייעו לו, "והיא כפורחת עלתה נצה, הבשילו אשכלותיה ענבים" (בראשית מ' י', וברש"י שם) - באותו היום הכרם צמח, וכבר הוציא פירות והבשילו. נח סחט את הענבים, המיץ נעשה יין, שתה מהיין, השתכר, והלך קצת לנוח מהצער שהיה לו על מה שראה. התורה מספרת: "וירא חם אבי כנען את ערות אביו ויגד לשני אחיו בחוץ". ומה עשו שם ויפת? הפסוק ממשיך: "ויקח שם ויפת את השמלה, וישימו על שכם שניהם, וילכו אחורנית, ויכסו את אביהם".

יש קושיא גלויה בפסוק. הרי שם ויפת הם שנים, ולכאורה הפסוק היה צריך לומר 'ויקחו', למה הפסוק אמר 'ויקח' בלשון יחיד? רש"י במקום עונה תשובה על זה: "לימד על שם שנתאמץ במצוה יותר מיפת" - שם היה זריז, הוא רצה כמה שיותר מהר לכסות את אביו, אבל יפת לא הזדרז כל כך, ואמר לשם: "עכשיו יש לי מה לעשות, עוד חצי שעה אני בא לעזור לך". אבל שם גער בו, אמר לו: "מה פתאום חצי שעה, אבא במצב כזה ואתה אומר לי עוד חצי שעה? תבטל את כל מה שיש לך לעשות!". יפת שמע לו, והלך איתו וכיסו את אביהם ביחד. **אבל הדבר הזה נחרט בתורה לנצח.** "ויקח שם ויפת" ולא ויקחו. מאז שמשה רבנו כתב את התורה עד היום הזה התורה לא השתנתה אפילו באות אחת, וכל שנה קוראים את הדבר הזה מחדש, ולומדים כמה חשובה היא הזריזות במצוות.

זה ההבדל בין מי שעושה את המצוה בחמימות, בזריזות, ובין מי שעושה אותה רק אם אין כרגע משהו אחר לעשות. יש לנו ללמוד מכאן מוסר השכל גדול מאד. אם לדוגמא התפילה מתחילה בשעה שבע, אז כבר בשעה שש וחצי תקום ותזדרז כדי להגיע לתפילה בזמן. הדבר הזה כנראה היה מושרש בלב רבותינו חזק מאד, עד כדי כך שעל הסעיף הראשון בשולחן ערוך שמרן כתב שאדם צריך להתגבר כארי, כתבו הפוסקים שלא יקום מהר כי זה לא בריא, אלא יקום לאט לאט. הם כל כך היו זריזים במצוות, והיה 'בוער' להם לקום כמה שיותר מהר, עד שהוצרכו לכתוב את זה. עלינו ללמוד מהם להזדרז בעבודת ה'. תישאר במיטה דקה או שתים, אבל אחר כך תזדרז, כדי לקיים את רצון הקב"ה לבוא ולהתפלל.

השכר בהתאם

רש"י ממשיך וכותב מה השכר שהקב"ה נתן לשם על מה שהזדרז שמצוה, ומה השכר שיפת קיבל? "לכך זכו בניו [של שם] לטלית של ציצית" - עם ישראל הם מזרעו של שם, ובזכות המעשה הטוב של שם, קיבלנו את מצות ציצית. ומה קשורה מצות ציצית עם זה שכיסה את אבא שלו? כמו שהוא כיסה את אביו על ידי בגד, כך הקב"ה הביא לנו את מצות ציצית שהיא מצוה שבבגד, כי כדי להתחייב בציצית צריך בגד מתאים. כאשר זוכים במצות ציצית, אז יש לנו כל דקה מצוה, ועבור כל דקה אנחנו מקבלים שכר לנצח. זה לא כמו כסף ועושר שזה דבר זמני, אלא זה שכר לעד ולעולמי עולמים.

ומה השכר שיפת קיבל? רש"י ממשיך: ויפת זכה לקבורה לבניו, שנאמר 'אתן לגוג מקום שם קבר' (יחזקאל ל"ט י"א) - הקב"ה הבטיח ליפת שכאשר יבואו גוג ומגוג שהם מזרעו להילחם בארץ ישראל, הם לא יהיו זרוקים בארץ ויהיו "מאכל לעוף השמים ולבהמת הארץ", אלא יזכו לקבורה. גם ליפת הקב"ה שילם מידה כנגד מידה - הוא כיסה את אבא שלו, והקב"ה הבטיח לו שיכסו בעפר את הגופות של הצאצאים שלו שיבואו להילחם.

שניהם קיבלו מידה כנגד מידה, אבל מי קיבל שכר יותר גדול, שם או יפת? ודאי ששם, כי הוא קיבל מצוה שהיא גוררת מצוה, הוא קיבל מצוה אחת, והוא מרויח על ידה עוד ועוד מצוות ובכבוד. אבל יפת אולי מתפלל שהוא לא יצטרך לשכר הזה לעולם. הוא מעדיף שגוג ומגוג לא יבואו להילחם, ואז לא ימותו ולא יצטרכו קבורה. **המעשה של שניהם היה אותו מעשה, אבל שם שעשה את זה בזריזות ובאהבה, קיבל בשכרו את מצות ציצית**, ויפת שעשה את זה בעצלות, קיבל בשכרו קבורה לבניו.

זריזים מקדימים

ישנו עוד הבדל בין שם ליפת. שם קיבל את השכר שלו על שכיסה את אביו כבר בזמן מתן תורה, שזה לפני למעלה משלשת אלפים ושלוש מאות שנה, אבל יפת עד היום לא קיבל, והוא

עורך ראשי: הרב יצחק מאזוז **עורך:** הרב שלמה נחום

העלון מוקדש לעילוי נשמת: בני בנימין בן ליזי עזיזה

ניתן להצטרף לרשימת התפוצה בדוא"ל, שלחו בקשה לכתובת: A025606532@gmail.com

צריך לחכות עד שיבואו גוג ומגוג, ורק לאחר שיבואו והקב"ה ישליך עליהם אבנים מהשמים ויהרוג אותם במיתה משונה, רק אז יזכו לקבר. אלה לא דברים שלי, אלה דברי חז"ל.

תראו כמה הבדל יש בין העושה באהבה ובזריזות לבין העושה מאילוץ ובעצלות.

מצוות (כמעט) ללא הגבלה

דרך אגב, אני רוצה לומר לכם משהו. נכון, אדם שישן עם טלית קטן בלילה הוא עושה חסידות, ואין בזה חובה ולא מצוה מעיקר הדין, אבל מי שמתרגל לישון בלי טלית קטן בלילה, מתוך הרגל הוא מוריד את הטלית קטן גם כשהוא הולך לנוח ביום, וביום הוא מפסיד מצות עשה דאורייתא. והוא לא מפסיד רק מצוה אחת, כי כל דקה שהטלית קטן על האדם הוא מקיים מצות עשה דאורייתא, וכשהוא מוריד את הטלית קטן ביום, הוא מפסיד המון מצוות[1].

כרטיס הכניסה של הגאון מוילנא

הגאון מוילנא היה אדם גדול. הוא היה ישן שעתיים בלבד ביממה, ולא היה ישן שעתיים רצופות, מפני שלא רצה ליהנות מהעולם הזה. אם אדם ישן שעתיים רצופות הוא נהנה בזה, אבל הוא היה נח רק כדי שיוכל להמשיך ללמוד, ולכן הוא היה מחלק את שעות השינה שלו לארבע - היה לומד חמש שעות וחצי, ונח חצי שעה, עוד חמש שעות וחצי, ונח חצי שעה, וכך עוד פעמיים, ובסך הכל במשך היממה כולה היה ישן שעתיים במצטבר. מספרים שפעם אחת הוא היה בנסיעה, ובמקום שהתאכסן בו הוא ישן חמש דקות יותר. אנחנו אם היינו ישנים עוד שעה או שעתיים יותר מהרגיל, לא היינו מתרגשים, אבל הוא היה מקפיד אפילו על חמש דקות, ולכן, כאשר חזר מהנסיעה, ישן באותו בית, והקפיד לישון חמש דקות פחות כדי להחזיר את ה'חוב' של החמש דקות. (עי' בהקדמת בני הגר"א לשלחן ערוך). הגאון מוילנא היה קודש קדשים, היה מלאך ה' צבאות.

לפני שנפטר באו תלמידיו לבקרו ומצאו אותו שהוא בוכה. אמרו לו: "רבנו, אתה בוכה?! אתה עומד לקבל בעולם הבא שכר ענק על כל התורה שלמדת, ועל כל המצוות שעשית, ועל כל הזיכויים שזיכית את הרבים, עליך נאמר בספר תהלים (ל"א כ') 'מה רב טובך אשר צפנת ליראיך'! מדוע אתה בוכה?". לקח הגאון את הציציות שלו בידו, ואמר להם: "הציציות האלה עולות כמה שקלים, ורבותינו אומרים 'הזהיר במצות ציצית, זוכה ורואה פני שכינה', וזאת אומרת שכאן בעולם הזה אני יכול לקיים מצות ציצית, ויש לי 'כרטיס' לראות את פני השכינה. אבל עכשיו אני הולך לעולם הבא, ושם גם אם אני אתן כמה מיליונים, לא אוכל לקבל בחזרה את המצוה הזאת. על זה אני בוכה, שנגמרה לי המצוה הזאת". מי שעדיין לא מקפיד על טלית קטן בלילה, וכן במנוחת הצהריים, שיתחיל להקפיד מהיום.

"ואני קרבת אלהים לי טוב"

הרבה פעמים כשאני חוזר הביתה לאחר עשר בלילה, אני רואה בחורים שהתקלחו ומסתובבים בלי טלית קטן, ולא כדאי לעשות ככה, אלא צריכים להתקרב לקב"ה. דוד המלך אומר: "ואני קרבת אלהים לי טוב" (תהילים ע"ג כ"ח) - מה שטוב לי, זה לזכות להיות מקורב לקב"ה. ואיך מתקרבים לקב"ה? על ידי קיום המצוות. אם לא מקיימים את המצוות כמו שצריך זה אומר שאנחנו לא עושים אותם לשם שמים, אלא כמצות אנשים מלומדה - ככה התרגלנו, ואנחנו עושים כמו שהתרגלנו. לפני כל מצוה שבאים לקיים, כתוב בסידורים את הנוסח של ה'לשם יחוד' של אותה מצוה, וכשאומרים לשם יחוד אנחנו בעצם אומרים שאנחנו באים לקיים מצוה פלונית כדי לקיים את רצון ה'. כשאני אומר לשם יחוד לפני שאני מניח תפילין, אני אומר בזה שאני לא מניח תפילין כל יום כי ככה אבא שלי הרגיל אותי מיום בר המצוה, אלא אני מניח תפילין בגלל שהקב"ה ציוה אותי, ואני באתי לקיים את המצוה שלו.

מלך אסור ברהטים - בריצתו של אברהם אבינו

כיוצא בזה אנחנו מוצאים בפרשת וירא. לאברהם אבינו הגיעו שלשה אורחים ביום השלישי למילתו. אברהם באותו זמן היה זקן מאד, בגיל תשעים ותשע. היום השלישי של המילה כואב מאד גם לאדם צעיר, כמו שכתוב "ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים" (בראשית ל"ד כ"ה), וכל שכן לאדם זקן. ואברהם אבינו, עם כל הקושי, הזדרז להביא להם איזה עגל טוב, והפסוק מעיד עליו שהוא לא סתם הלך להביא להם, אלא **רץ** להביא את העגל.

התורה מלמדת אותנו כאן שיש הבדל בין מי שהוא רץ לעשות את המצוה ובין מי שעושה את המצוה בעצלתיים. במדרש (שהש"ר ז' ו') כתוב על הפסוק 'מלך אסור ברהטים', שבזכות הריצה (שבארמית נקראת 'ריהטא', וזה לשון 'רהטים') של אברהם אבינו שרץ לכבוד האורחים, הקב"ה כביכול קשור איתנו. כשאתה רץ לכבוד הקב"ה אתה מראה שאתה באמת מחבב את המצוה ורוצה לקיימה, וזה אחרת לגמרי מאשר אתה הולך בעצלתיים, בלי חשק ובלי התלהבות, שבזה אתה מראה שאתה עושה את המצוה בעל כרחך ולא רוצה באמת לעשות אותה[2].

---

1. כשיש טלית קטן חדש, ואני עומד להחליף לטלית קטן חדש, ואני צריך ללבוש אותה אחרי המקלחת, אני מביא את הטלית קטן איתי למקלחת, וכשאני גומר להתקלח, אני לוקח את הטלית קטן ולובש אותו. זה עוד דקה, ואני לא רוצה להפסיד דקה, אני לא רוצה להפסיד מצות עשה דאורייתא. על לולב ואתרוג אנשים מוכנים לשלם מאה או מאה וחמישים שקל ואפילו יותר, למרות שהם מקיימים בזה רק מצוה אחת מדאורייתא, שהרי המצוה מן התורה היא רק ביום הראשון, כמו שהפסוק אומר "ולקחתם לכם ביום הראשון", ובמצות ציצית שאתה מרויח כל דקה ודקה מצות עשה דאורייתא, לא כל שכן שתתאמץ קצת כדי להרויח עוד ועוד מצוות?! בחו"ל לא היה לנו טלית צמר, היה לנו רק בד, וזה רק מדרבנן. אבל כאן בארץ ישראל ברוך ה' מוכרים טלית צמר דק מאד, נח, לא מחמם, ואתה מרויח בזה מצות עשה דאורייתא. ההבדל בין דרבנן לדאורייתא הוא כמו שיש הבדל בין שמים וארץ, וצריך לדעת לרוץ אחרי המצוות.

2. מרן בשולחן ערוך בהלכות תפלה (סי' צ סי"ב) כותב שמצוה לרוץ לבית הכנסת. כשאני יוצא כל יום מהבית והולך להתפלל, לפעמים אני הולך לאט לאט,

בזכות שלשה זכה לשלשה

יש כאן קושיא. רבותינו אומרים במסכת בבא מציעא (דף פ"ו ע"ב) שבזכות שלשה דברים שעשה אברהם אבינו, עם ישראל זכו לשלשה דברים: הביא להם חמאה וחלב - בזכות זה עם ישראל זכו למן. עמד עליהם תחת העץ כשאכלו - בזכות זה זכו לעמוד ענן. אמר להם "יקח נא מעט מים" - בזכות זה זכו לבארה של מרים במשך ארבעים שנה. עד כאן.

הקשר בין תחת העץ לעמוד הענן מובן - שכמו שדאג להם לצל, כך גם בניו זכו לצל. הקשר בין זה שהציע להם מים, לבארה של מרים, גם הוא מובן - כמו שדאג להם למים, הקב"ה דאג לבניו למים.

אבל הקשר בין חמאה וחלב לבין המן לכאורה אינו מובן, אם זה מפני שהביא להם אוכל, מדוע הגמרא אמרה שזה בזכות החמאה והחלב, והרי הוא הביא להם גם בשר, שזה אוכל יותר חשוב?

החלב מכיל הכל

יש לזה הסבר על פי משל. מספרים שהיה מלך אחד שפחד שיעשו מהפכה ויורידו אותו. הוא ידע שאם רוצים להוביל נגדו מרד, רק הזקנים יוכלו לתת עצות נכונות, כי הם עברו הרבה בחיים והם מכירים את החיים טוב. אז הוא לקח את כל הזקנים והרג אותם. היה איש אחד שלא רצה למסור את אבא שלו בשום אופן, והחביא אותו במערה תחת הבית שלו. כל יום בשעה שתים עשרה בצהריים היה מביא לו אוכל והיה יושב איתו ומשוחח איתו. יום אחד המלך קרא לאיש הזה, ואמר לו: "שמע, עברת על חוק פלוני, ואני והשרים החלטנו שהעונש שלך יהיה להיכנס לבית הסוהר, ויתנו לך לאכול או לשתות דבר אחד בלבד במשך ארבעים יום. אנחנו נותנים לך לבחור איזה דבר תרצה לאכול או לשתות במשך ארבעים יום האלה. אתה יכול לבחור מה שאתה רוצה - בשר, דגים, פירות, מים או כל דבר אחר, אבל רק דבר אחד". האיש הזה ביקש מהמלך שיתן לו זמן לחשוב על זה, והמלך הסכים.

אותו היום האיש הזה היה טרוד מאד, ולא ידע מה לומר למלך. מתוך טרדתו הוא שכח להביא לאבא שלו את האוכל בשעה שתים עשרה, ונזכר בזה רק בשעה שלוש. כשהגיע, שאל אותו אביו: "מה קרה לך, בדרך כלל אתה מביא לי בדיוק בזמן, מה קרה היום?", השיב לו הבן שהוא טרוד בבעיה גדולה מאד, והוא שכח להביא את האוכל בזמן הרגיל. אבא שלו שמע את זה וביקש ממנו שיספר לו מה מעיק עליו, ייתכן מאד שהוא יוכל לעזור לו עם כל הניסיון שלו בחיים. סיפר לו. אמר לו אביו: "יש לי פתרון פשוט - בקש מהמלך שיתן לך כל יום חלב. בחלב אתה מרויח הכל, יש בו אוכל ומים, והוא גם מזין, גם מרווה, ויש בו את כל מה שאדם צריך כדי להתקיים. כך אתה תוכל לשרוד ארבעים יום ואפילו שמונים יום".

הבן שמע כך ושמח, הלך למלך ואמר לו שהוא החליט שהוא רוצה במשך הארבעים יום האלה חלב. המלך מיד הסכים והורה למשרתים שלו שיביאו לו כמה חלב שירצה. אותו אדם נכנס לבית הסוהר, ו'שפכו' עליו בקבוקים של חלב. לאחר שבועיים המלך נזכר באיש הזה, ואמר למשרתים שלו שמסתמא האיש הזה כבר מת, והורה להם לקחת את הגופה שלו לקבורה שלא תסריח. הלכו המשרתים לקיים את ציווי המלך, ולהפתעתם ראו שהוא חי, הולך, מדבר, חזק ובריא. המלך התפלא, אבל המתין עוד שבועיים שהאיש הזה בטוח ימות. לאחר שבועיים הוא שלח אותם שוב, אבל הם שוב אמרו לו שהוא ממש בכוחו וגבורתו.

לאחר ארבעים יום שחררו את האיש הזה מבית הסוהר. קרא לו המלך ואמר לו: "את הפתרון הזה שביקשת שנביא לך חלב, לא ידעת אותו לבד. בטוח שיש לך אבא זקן שאמר לך את זה". האיש כמובן הכחיש, כי הוא פחד שהמלך יהרוג את אבא שלו. אבל המלך הבטיח לו שהוא רק רוצה לפגוש אותו, והוא לא יעשה לו שום דבר. אחרי שקיבל את ההבטחה הזאת מהמלך, הסכים האיש והביא את אבא שלו אל המלך. המלך דיבר איתו וראה שהוא באמת ממש חכם, ומינה אותו להיות היועץ שלו.

מעלת המאכלים שאברהם הגיש לאורחים

בשכר שאברהם אבינו הביא להם חמאה וחלב, בניו זכו למן, וזאת מפני שאברהם אבינו הביא להם חלב שהוא מכיל הכל, ולכן הקב"ה הביא לבניו את המן שהוא מכיל את כל הטעמים ואת כל סוגי המאכלים שיש. הקב"ה נותן מידה כנגד מידה ברמה הכי מדוייקת שיכולה להיות, כך ראינו בשכר שנתן לשם ויפת, וכך גם ראינו במה ששילם לבני ישראל על מעשיו של אברהם אבינו.

מצוה בו יותר מבשלוחו

אנחנו מוצאים את הדבר הזה בעוד ענין. הגמרא שם אומרת שכיון שאברהם רץ בעצמו להביא להם את הבקר, כמו שכתוב בפסוק "ואל הבקר רץ אברהם", לכן הקב"ה הגיז לעם ישראל בעצמו את השליו, כמו שכתוב "ויגז שלוים מן הים". אבל במים, שאברהם לא הביא להם בעצמו אלא אמר "יקח נא מעט מים" ולא אמר "ואקחה", ומשמע מהפסוק שאמר לשליח לתת להם, גם השכר שהקב"ה נתן לבניו על זה, הוא נתן להם אותו על ידי שליח, שאמר למשה "והכית בצור ויצאו ממנו מים ושתה העם" (שמות י"ז ו'). גם כאשר הקב"ה נותן שכר הוא בודק כיצד האדם עשה את המצוה - אם הוא בעצמו עשה, הוא יקבל שכר על ידי הקב"ה בכבודו ובעצמו, אבל אם עשה על ידי שליח, גם הקב"ה יתן לו על ידי שליח.

אבל באמצע הדרך אני נזכר בהלכה הזאת ואז אני רץ. אם בשולחן ערוך כתוב שמצוה לרוץ לבית הכנסת, אז אני רוצה לקיים מה שכתוב בשולחן ערוך. אני לא יודע למה בהתחלה קורה לי שאני שוכח והולך ככה לאיטי, אבל כשאני נזכר בזה, אני מיד רץ.

בחורים שקמים בבוקר לתפילה ורצים לבית המדרש, הם קשורים לקב"ה, כמו שאברהם אבינו נקשר לקב"ה על ידי הריצה שלו.

טוב אחד בצער ממאה בנחת

אבל יש כאן קושיא גדולה מאד: הרי אברהם אבינו קיים מצות הכנסת אורחים עשרים וארבע שעות ביממה, והוא היה טורח הרבה במצוה זו, ובנה את האוהל שלו עם פתחים לארבע רוחות העולם, כדי שכל אחד שבא יוכל להיכנס בלי לטרוח, אז למה דוקא בסיפור עם שלשת המלאכים האלה הוא זכה לשלושת המתנות הגדולות - מן, באר ועמוד ענן?

ומסבירים רבותינו שקיבל דוקא על המעשה הזה, כיון שהוא עשה את המצוה הזו מתוך קושי, שהיה ביום השלישי למילתו. חכמינו אומרים "טוב אחד בצער ממאה בנחת" (אדר"נ פ"ג ה"ו), וכשאדם עושה מצוה מתוך צער, הוא מקבל שכר גדול בהרבה מאשר אילו היה עושה את המצוה בקלות, ולכן הקב"ה שילם לו במתנות שנתן לעם ישראל דוקא על המעשה הזה[3].

"ונכון שיכסה ראשו בטלית"

אותו דבר בכל המצוות. כשאתה עושה מצוה מתוך קושי ומאמץ, השכר שלך גדול פי מאה. אני הרבה פעמים רואה בחורים שלא מכסים את הראש בטלית, ואני מעיר להם על זה. זה כתוב במפורש בשולחן ערוך בתחלת הלכות ציצית (סי' ח' ס"ב): "ונכון שיכסה ראשו בטלית". אם בישיבה החליטו שמגיע לך חליפה על חשבון הישיבה, ונתנו לך צ'ק בלי סכום, ואמרו לך ללכת לחנות פלונית ולקנות ממנה איזה חליפה שאתה רוצה. אתה מגיע לחנות, והמוכר אומר לך: "יש כאן כמה סוגי חליפות. יש חליפה בחמש מאות שקל, יש בשמונה מאות, יש באלף, ויש גם באלף וחמש מאות שקל". מה אותו בחור יעשה, איזה חליפה הוא יקח? אם הרב רק היה אומר לו שילך לקנות חליפה, אז אולי אותו בחור יקנה את החליפה הפשוטה יותר, כי אולי הרב לא מעונין שהוא יבזבז הרבה כסף. אבל הרב אמר לו שיקנה מה שהוא רוצה, אז הוא יכול לקחת מה שהוא רוצה, ואפילו שהחליפה יקרה מאד, ובאמת הוא יקנה את החליפה שעולה אלף וחמש מאות שקל.

אם בשולחן ערוך כתוב "ונכון שיכסה ראשו בטלית", זאת אומרת שמי שמכסה את הראש בטלית, הוא מקבל שכר גבוה בעולם הבא, ומי שמניח אותה על הכתפיים מקבל שכר יותר נמוך. כולם כאן תלמידי חכמים ויראי שמים, כולם כאן יודעים שהקב"ה משלם שכר טוב ליראיו, ובודאי שאם השולחן ערוך כותב שנכון שיכסה ראשו בטלית, אז אנחנו מכסים את הראש בטלית, ואני לא צריך לחזור על זה כל הזמן. (וע"ע בשו"ת איש מצליח ח"א חאו"ח סי' כ"ג).

התאמץ לפנים מהשורה - קיבל לפנים מהשורה

כמה שאברהם אבינו הכניס אורחים במשך החיים שלו, כמה שהוא גמל חסד עם אלפים ורבבות, הקב"ה לא נתן לו את המתנות שבני ישראל קיבלו במדבר אלא בזכות המצוה שקיים בקושי, בזכות זה שהוא רץ והתאמץ ביום השלישי למילתו כשהוא זקן וחלוש. וכמו שאברהם התאמץ שלא כדרך העולם, כך הקב"ה נתן לבניו מתנות שהן שלא כדרך העולם - נתן להם לאכול מן שהוא אוכל של מלאכים, עטף אותם בענני שהגנו עליהם מהקור ומהחום ומכל פגעי המדבר. גם כשיש לנו מזגן, הוא לא יכול לרצות את כולם, כי אחד שיושב רחוק מהמזגן מתלונן שחם לו, ואחד שיושב קרוב למזגן מתלונן שקר לו, אבל בענני הכבוד היה ממוזג ונעים בכל המחנה כולו. נתן להם באר מים שהולכת איתם לכל מקום, ואין דבר כזה בכל העולם כולו. **מי שעושה דבר מעבר לכוחות שלו, מקבל גם דבר שהוא מעבר למה שמצוי בעולם.** תהיו מאמינים בה', תהיו מאמינים בתורה, תראו את אהבתנו לקב"ה, ותעשו את המצוות שלו אפילו כשיש קושי.

צריך לשים את זה על לבנו. כשאנחנו מקיימים מצוה בשמחה, בזריזות, בחשק ובהתלהבות, וגם אם זה קשה לנו, המצוה נראית אחרת לגמרי מאשר אנחנו עושים אותה בעצלות ובעל כרחנו, והשכר גם הוא בהתאם. מסתמא יש כאן הרבה בחורים שאמא שלהם עובדת, וכשחוזרת מהעבודה יש לה גם לכבס, לבשל, ולעשות את כל העבודות של הבית. כל היום היא מתאמצת, ואף על פי כן, כשהתינוק שלה בוכה באמצע הלילה, היא קמה מהשינה ומביאה לו לאכול למרות כל העייפות שלה. למה היא עושה כך? כי היא אוהבת את הבן שלה, ולכן מוכנה לעשות הכל בשבילו. אנחנו מצווים לאהוב את הקב"ה בכל ליבנו ובכל נפשנו, ואנחנו צריכים לקיים את המצוות שלו במסירות ובשמחה.

קריאת שמע בקול רם

אותו דבר גם בקריאת שמע. בשולחן ערוך (סי' סא ס"ד) כתוב שצריך לקרוא פסוק ראשון של קריאת שמע בקול רם, ואני רואה הרבה פעמים שלא כל כך מקפידים בזה. באותו זמן אני לא יכול להעיר, כי גם אני קורא באותו זמן קריאת שמע, ואסור אפילו לרמוז, ואחרי עלינו לשבח אני כבר שוכח להעיר על זה. אבל צריכים להקפיד על זה לבד, כי בזה שאתה קורא את קריאת שמע בקול, אתה מקיים את המצוה בהידור, וזה מוכיח כמה אתה משתדל במצוות ואוהב אותם ולא עושה אותם בעל כרחך.

התורה כותבת לנו את הסיפורים של אבותינו הקדושים כדי שיהיו אור לרגלינו, להדריך אותנו כיצד להתנהג, כיצד לקיים את המצוות ולעשות את רצון הקב"ה, **מהם נלמד וכך נעשה בעז"ה.**

---

3. לפני כמה שבועות במהלך השבת המזגן הפסיק לפעול, ובאו אלי כמה בחורים וביקשו ללכת להביא גוי, כי זו "מצוה דרבים" ויש צורך גדול (עי' סי' רעו ס"ב), אבל אני לא רציתי. אמנם התפללנו בצער, אבל זה היה שוה לנו, כי הקב"ה מחשיב לנו את אותה תפילה כמו מאה תפילות.

אם יש לך קטע קשה בגמרא, ואתה יכול לקחת גמרא שוטנשטיין ולהבין בקלות, אבל אתה לא מוותר, ואתה מתאמץ וקורא את רש"י עוד פעם ועוד פעם עד שאתה מבין, אתה מקבל שכר הרבה יותר גדול - פי מאה - מאשר אם היית לומד מתוך הגמרא המבוארת, כי עשית את המצוה במאמץ ובקושי.